

Diarienummer:
IMY-2024-6042

Ert diarienummer:
Ju2024/00910

Datum:
2024-06-20

Yttrande över SOU 2024:27 Kamerabevakning i offentlig verksamhet – lättnader och utökade möjligheter

Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) har granskat förslaget huvudsakligen utifrån myndighetens uppgift att arbeta för att människors grundläggande fri- och rättigheter skyddas i samband med behandling av personuppgifter.

IMY lämnar följande synpunkter.

1. Ett avskaffat tillståndsförfarande

Tillståndsförfarandet bygger på att kamerabevakning är en form av personuppgiftsbehandling som är särskilt integritetskänslig. Det har redan införts flera omfattande undantag från tillståndsplikten för kamerabevakning som är särskilt integritetskänslig, bland annat för de brottsbekämpande myndigheternas kamerabevakning. IMY konstaterar att utgångspunkten i kommittédirektiven¹ är att ytterligare undantag för integritetskänslig kamerabevakning ska införas, bland annat för regioner och kommuner. Med den utgångspunkten delar IMY utredningens bedömning att ett avskaffande är att föredra framför ytterligare undantag från tillståndsplikten. Enligt IMY:s bedömning skulle ett borttagande av tillståndsförfarandet inte heller komma i konflikt med den EU-rättsliga dataskyddsregleringen. Detta innebär sammanfattningsvis att IMY inte har någon erinran mot utredningens förslag om att ta bort tillståndsförfarandet.

IMY anser dock att det är angeläget att de negativa konsekvenserna av och riskerna med ett borttagande av tillståndsplikten beskrivs på ett tydligt sätt i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Detta för att välavvägda bedömningar ska kunna göras av vilka kompenserande åtgärder som kan behövas, till exempel i form av vägledning och efterhandskontroll genom tillsyn. IMY:s bedömning av de negativa effekterna av ett avskaffande av tillståndskravet framgår i stort av betänkandet under avsnitt 7.6. IMY tillägger därutöver följande.

1.1 Risk för viss ökad administration

Enligt IMY bör det inte underskattas i vilken utsträckning ett avskaffat tillståndsförfarande kan komma att innebära en ökad administrativ börda för aktörerna

Postadress:
Box 8114
104 20 Stockholm

Webbplats:
www.imy.se

E-post:
imy@imy.se

Telefon:
08-657 61 00

¹ Dir 2023:40, Lättnader för kamerabevakning i vissa verksamheter.

eftersom dessa – i stället för att ansöka om tillstånd – i många fall kommer att behöva genomföra konsekvensbedömningar och i vissa fall även begära förhandssamråd med IMY. Det är visserligen korrekt – som utredningen påpekar – att förhandssamråd inte kommer att aktualiseras inför varje enskild ny bevakning och att förhandssamråd därför kan ses som en administrativ lättnad i förhållande till ett tillståndsförfarande. Däremot kommer konsekvensbedömningar i många fall behöva genomföras eftersom den bevakning som aktörerna bedriver ofta rör omfattande bevakning av allmänna eller integritetskänsliga platser. Konsekvensbedömningar har visserligen flera likheter med den föreslagna intresseavvägningen som aktörerna ändå kommer att behöva göra – till exempel innebär båda en bedömning av bevaknings- respektive integritetsintresset – men innehållet i de två prövningarna skiljer sig också något åt och en konsekvensbedömning tar tydligare sikte på bedömningen och hantering av olika risker med bevakningen. Att aktörerna utöver intresseavvägningen i många fall även kan behöva göra en konsekvensbedömning innebär därför ytterligare administration för aktörerna jämfört med nuvarande ordning. Även om det – som utredningen påpekar – finns möjlighet att använda samma konsekvensbedömning för flera liknande platser bör det hållas i åtanke att en aktör kan bevaka varierande typer av platser som inte kan anses vara liknande och som därmed kan kräva separata konsekvensbedömningar. Detta bör särskilt gälla kommuner som kan komma att bevaka platser så som skolor, badhus, torg eller bibliotek. Att det är fråga om liknande typer av plats eller verksamhet som bevakas kan inte heller alltid tas för intäkt för att en gemensam konsekvensbedömning kan göras för dessa platser eller verksamheter. Det kan enligt IMY inte uteslutas att förhållandena på en ny plats som ska bevakas är sådana att bevakningen innebär ökade integritetsrisker som inte beaktats i en tidigare konsekvensbedömning avseende en liknande plats eller verksamhet. I en sådan situation bör det krävas att en ny eller justerad konsekvensbedömning görs.

Det skulle visserligen kunna argumenteras att aktörerna redan utför en konsekvensbedömning enligt nuvarande ordning eftersom det i 11 § kamerabevakningslagen (2018:1200) ställs krav på att ansökan bland annat ska innehålla motsvarande uppgifter som följer av artikel 35.7 i dataskyddsförordningen². IMY vill dock framföra att de bedömningar som aktörerna redogjort för i sina ansökningar om tillstånd i dessa delar ofta inte uppfyller dataskyddsförordningens krav på en konsekvensbedömning. Detta har i synnerhet gällt bedömningarna av riskerna för integritetsintrång och hur de ska hanteras samt bevakningens proportionalitet. Bedömningarna som aktörerna gjort har dock i regel accepterats av IMY inom ramen för tillståndsförfarandet eftersom IMY genom tillståndsbeslutet i ärendet ändå gör en egen bedömning i dessa delar. Om tillståndsförfarandet avskaffas kommer det alltså ställas högre krav på aktörernas utformning av konsekvensbedömningar jämfört med vad som ofta framkommit i de tillståndsansökningarna som hittills kommit in till IMY.

1.2 Risk för att aktörer saknar rättslig grund

IMY har förståelse för att utredningen haft begränsad tid att undersöka i vilken utsträckning aktörer som idag omfattats av tillståndskravet framöver riskerar att sakna rättslig grund enligt artikel 6.1 i dataskyddsförordningen för den personuppgiftsbehandling som bevakningen innebär. Enligt IMY behöver dock denna fråga undersökas närmare i samband med ett avskaffande av tillståndskravet. Om aktörer saknar rättslig grund för bevakning skulle förslaget få negativa konsekvenser för dessa, eftersom vissa aktörer som idag kan bedriva kamerabevakning med stöd av

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

tillstånd då inte längre kommer att ha möjlighet att kamerabevaka. Förslaget riskerar då att få effekter som går emot förslagets syfte att underlätta användandet av kamerabevakning.

IMY vill i detta sammanhang understryka att det inte är tillräckligt att aktören i och för sig utför en uppgift av allmänt intresse som följer av till exempel en bestämmelse i lag för att bestämmelsen ska utgöra en rättslig grund för bevakning. Det krävs därutöver att kamerabevakningen är nödvändig för att utföra den aktuella uppgiften. För att en viss bestämmelse ska kunna ligga till grund för kamerabevakningen krävs att den är tillräckligt tydlig och precis samt att det är förutsägbart för de registrerade att den kan ligga till grund för kamerabevakning³.

IMY noterar att utredningen särskilt nämner att den övervägt om det finns ett behov av en ny rättslig grund för kamerabevakning för regionerna, men att utredningen konstaterar att regionerna i huvudsak bedriver bevakning inom ramen för sina verksamheter, t.ex. sjukvård och kollektivtrafik, där det enligt utredningen redan finns bestämmelser som fastställer uppgifter av allmänt intresse som kan ligga till grund för kamerabevakning.⁴ Det framgår dock inte vilka bestämmelser i dessa regleringar som avses och det görs inte heller någon bedömning av om dessa bestämmelser är tillräckligt tydliga, precisa och förutsägbara för att kamerabevakning ska anses nödvändigt för att utföra de aktuella uppgifterna av allmänt intresse.

1.3 Risk för otillåten bevakning

Utredningen har framfört att ett slopat tillståndskrav innebär att det under en övergångsperiod finns högre risk för att tveksam eller otillåten kamerabevakning bedrivs.⁵ Enligt IMY:s uppfattning är denna risk betydande. Bedömningen får stöd av att en förhållandevis stor andel av de ansökningar som kommit in till IMY resulterat i helt eller delvis avslag, vilket innebär att aktörerna gjort en för dem generösare bedömning av bevakningens tillåtlighet än vad IMY gjort. Detta gäller inte minst bevakning av integritetskänsliga platser som skolor, vårdinrättningar samt gator och torg.⁶

Därutöver anser IMY att risken för otillåten bevakning kan förväntas bestå under längre tid än en avgränsad övergångsperiod. Även om vägledning och framtida tillsynsbeslut från IMY kan motverka risken något över tid är det i slutändan upp till de bevakande aktörerna att göra en bedömning utifrån de specifika omständigheterna i det enskilda fallet, vilka många gånger varierar stort till exempel i fråga om var och hur bevakningen bedrivs. Aktörernas kompetens och erfarenhet av att göra liknande bedömningar lär också variera stort. Det kan även förväntas ta förhållandevis lång tid innan vägledande och bindande domstolspraxis etablerats för de många olika typer av bevakning som kan förekomma.

I betänkandet anförs vidare att effekten av att tillståndskravet tas bort inte ska överdrivas bland annat eftersom kamerabevakning kostar pengar och inte är något självändamål för aktörerna. IMY vill med anledning av detta dock lyfta fram det som vissa aktörer själva fört fram om att det finns en risk att det finns ett intresse av att

³ För närmare resonemang kring denna fråga se IMY:s beslut den 3 oktober 2023 i ärende DI-2021-5774, vilket redogörs för på sida 333 f. i betänkandet.

⁴ Sida 364 i betänkandet.

⁵ Sidorna 283 och 461 i betänkandet.

⁶ Se figur 7.2, sida 158 i betänkandet.

bedriva kamerabevakning i större utsträckning än vad som kan anses vara tillåtet i förhållande till integritetsskyddet.⁷

1.4 Avslutande kommentarer

IMY anser att det – för att undvika missförstånd hos de bevakande aktörerna – tydligt bör framgå av en kommande proposition att ett avskaffande av tillståndskravet inte innebär att bevakning blir tillåten i fler situationer än i dag i verksamheter som inte är brottsbekämpande. Eftersom det framkommit i utredningen att ett av skälen som aktörerna angett för ett avskaffande av tillståndskravet är att det ställs orimliga krav på dokumentationen av tidigare incidenter vill IMY även framföra att ett avskaffande av tillståndskravet inte skulle innebära lägre krav på dokumentation av incidenter, t.ex. om en aktör vid en tillsyn behöver visa att det är fråga om bevakning av en brottsutsatt plats. Det är alljämt upp till den personuppgiftsansvarige att i enlighet med principen om ansvarsskyldighet i artikel 5.2 i dataskyddsförordningen visa att dataskyddsreglerna efterlevs.

2. En ändrad systematik i kamerabevakningslagen

I den förslagna 5 a § första stycket kamerabevakningslagen anges vilka bestämmelser i lagen som gäller för kamerabevakning av vissa aktörer i verksamhet för vilken personuppgiftsbehandlingen regleras i brottsdatalagen (2018:117) eller lagen (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter medan paragrafens andra stycke anges vilka bestämmelser som gäller i verksamhet för vilken personuppgiftsbehandlingen inte regleras i de nämnda lagarna.

Enligt IMY bör det övervägas om begreppet *regleras i* i 5 a § första och andra stycket ska ersättas av *omfattas av*. Detta eftersom *omfattas av* är det begrepp som används i nuvarande liknande hänvisningar i kamerabevakningslagen.⁸ Den föreslagna lydelsen skulle också kunna uppfattas som något missvisande eftersom personuppgiftsbehandlingen även kan regleras i registerförfattningar som gäller i stället för brottsdatalagen.⁹

Denna synpunkt gäller även de föreslagna 7 § och 14 § kamerabevakningslagen.

3. Förutsättningar för bevakning i viss verksamhet som inte är brottsbekämpande

IMY ställer sig positiv till att det tydliggörs att en förutsättning för att kamerabevakning ska få bedrivas är att det den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i myndighetsutövning. IMY har dock vissa synpunkter på hur bestämmelsen i 7 § kamerabevakningslagen är utformad.

För det första anser IMY att nödvändighetskriteriet bör flyttas ned till respektive punkt samt att begreppet *vid utförande av uppgift av allmänt intresse* ersätts med *för att utföra en uppgift av allmänt intresse*. Detta skulle enligt IMY tydliggöra att nödvändighetsbedömningen inte är en allmän bedömning av bevakningens

⁷ Sida 277 i betänkandet.

⁸ Se 26 §, 27 § första och andra stycket samt 28 § kamerabevakningslagen.

⁹ Se 1 kap. 5 § brottsdatalagen.

nödvändighet utan en bedömning av om bevakning är nödvändig för att utföra den aktuella uppgiften av allmänt intresse. En sådan formulering skulle också bättre stämma överens med hur artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen är utformad.

För det andra bör begreppet *som är fastställd i lag* i punkt 1 och 2 ersättas med *som följer av lag* eftersom det är denna formulering som används i 2 kap. 2 § dataskyddslagen¹⁰.

För det tredje bör det – avseende avgränsningen mot brottsdatalagen och lagen om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter – övervägas att ersätta begreppet *regleras i* med *omfattas av* i enlighet med vad som anges ovan under rubriken 2. *En ändrad systematik i kamerabevakningslagen*.

En justering enligt det nu nämnda synpunkterna skulle ge paragrafen följande lydelse:

7 § Kamerabevakning i verksamhet för vilken personuppgiftsbehandlingen inte omfattas av brottsdatalagen (2018:1177) eller lagen (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter får, om förutsättningarna i 8 § är uppfyllda, bedrivas

1. av en myndighet om kamerabevakningen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse som följer av lag eller annan författning, kollektivavtal eller beslut som har meddelats med stöd av lag eller annan författning, eller som ett led i myndighetsutövning enligt lag eller annan författning, eller

2. av någon annan än en myndighet om kamerabevakningen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse som följer av lag eller annan författning, kollektivavtal eller beslut som har meddelats med stöd av lag eller annan författning.

4. Intresseavvägningen

IMY anser att utredningen under avsnitt 13.7.2 ger mycket bra vägledning till aktörerna avseende hur intresseavvägningen ska tillämpas. För att aktörerna ska få ytterligare vägledning och för att skapa tydlighet om de rättsliga förutsättningarna önskar IMY att följande frågor också behandlas i en kommande proposition.

I betänkandet uttrycks uppfattningen att begreppet *brottsutsatt plats* inte omfattar brott som inte har ett direkt brottsoffer, exempelvis narkotikahandling, penningtvätt och vapensmuggling.¹¹ IMY vill med anledning av detta påminna om att det framgår av förarbetena till kamerabevakningslagen att det inte finns någon begränsning i vilka typer av brott som avses¹² samt att Kammarrätten i Stockholm uttalat att brottslighetens art inte ska tillmätas betydelse vid bedömningen av om en plats ska anses vara brottsutsatt¹³. Brottslighet utan direkt brottsoffer kan därför beaktas när en bedömning ska göras om en plats är brottsutsatt. IMY har också i sin tillståndshandläggning regelmässigt beaktat till exempel narkotikabrott vid bedömningen av om en plats är brottsutsatt.

För att undvika missförstånd i tillämpningen vill IMY även ytterligare understryka att den omständighet att en plats är brottsutsatt, eller att någon annan av de omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av bevakningsintresset

¹⁰ Lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.

¹¹ Se sidorna 202 och 378 i betänkandet.

¹² Prop. 2017/18:231 s. 143.

¹³ Kammarrätten i Stockholms dom den 28 oktober 2022 i mål nr 7855-21.

föreligger, inte i sig innebär att bevakningen är tillåten, eftersom integritetsintresset ändå kan anses väga tyngre.¹⁴

När det gäller bedömningen av integritetsintresset vill IMY som ytterligare exempel på platser där integritetsintresset i regel bör anses väga tungt nämna platser där personer ger uttryck för politiska åsikter eller utövar sin religion. I fråga om hur bevakningen bedrivs bör enligt IMY även bevakning som sker i realtid med möjlighet till att panorera, luta och zooma kameran på ett sätt som möjliggör närgångna bilder anses innebära ett ökat intrång i den personliga integriteten.¹⁵

Enligt IMY är det vidare värt att notera att Kammarrätten i Stockholm uttalat att när det är fråga om incidenter som i huvudsak drabbat egendom och inte person kan den omständighet att de enskilda som kan komma att bli föremål för kamerabevakning samtidigt är de som kamerabevakningen syftar till att skydda endast anses försvaga integritetsintresset i begränsad omfattning.¹⁶

5. En ny rättslig grund för kommuners kamerabevakning

För att säkerställa att kommuner har rättslig grund för bevakning av offentliga platser föreslår utredningen att en bestämmelse ska införas i lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. I den föreslagna bestämmelsen anges att kommuner får bedriva kamerabevakning i syfte att verka för trygga och säkra offentliga platser i kommunen. IMY tillstyrker att en sådan bestämmelse införs.

I betänkandet ges ett fåtal exempel på vilken typ av platser som avses med begreppet *offentliga platser*, däribland gator och torg, bibliotek och resecentrum. Några närmare resonemang kring potentiella gränsdragningsproblem förs dock inte. IMY anser att innebörden av begreppet bör utvecklas närmare för att ge tydlig vägledning till kommunerna avseende i vilka situationer den föreslagna bestämmelsen kan utgöra rättslig grund för kamerabevakning. Det bör till exempel klargöras hur *offentliga platser* förhåller sig till begreppet *plats dit allmänheten har tillträde* samt om den föreslagna bestämmelsen är avsedd att ge rättslig grund för bevakning av alla delar av till exempel ett resecentrum eller endast de platser som är tillgängliga för offentligheten.

6. Den särskilda intresseavvägningen

Enligt utredningens förslag ska bevakningsintresset inom brottsbekämpande verksamhet kunna väga särskilt tungt på fler platser än enligt den intresseavvägning som gäller i dag. Det gäller dels platser där det med hänsyn till faktiska omständigheter finns risk för allvarlig eller omfattande brottslighet, dels platser som med hänsyn till faktiska omständigheter har strategisk betydelse för att motverka allvarlig brottslighet eller brott som har samband med sådan brottslighet.

IMY delar utredningens bedömning att det finns skäl att ge brottsbekämpande myndigheter förbättrade möjligheter att bevaka på sådana platser som de nu aktuella förslagen avser. IMY vill dock framföra att de utökade möjligheterna till bevakning riskerar att leda till bevakning vid förhållandevis låg risk för brott, inklusive mindre

¹⁴ Se till exempel HFD 2023 ref. 6.

¹⁵ Jfr Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 8 mars 2022 i mål nr 18700-21.

¹⁶ Kammarrätten i Stockholms dom den 25 november 2022 i mål nr 9447-21.

allvarliga sådana. Det bör därför övervägas om ytterligare kvalificering av risken kan vara nödvändig.

7. Utvidgade och nya tillfälliga undantag från att tillämpa intresseavvägningen i brottsbekämpande verksamhet

Enligt den föreslagna 14 d § kamerabevakningslagen ska det tillfälliga undantaget från intresseavvägningen och dokumentationskravet i brottsbekämpande verksamhet utökas till att även gälla vid risk för brott som har samband med allvarlig brottslighet. Därutöver införs två undantag i brådskande fall. IMY har förståelse för behovet av utökade undantag i dessa delar men vill samtidigt lyfta fram att undantagen riskerar att bevakning bedrivs i större omfattning utan att en noggrann proportionalitetsbedömning görs i det enskilda fallet.

IMY konstaterar vidare att syftet med de nya tillfälliga undantagen är att möjliggöra att nödvändig bevakning kan påbörjas utan dröjsmål, när ett behov av brådskande bevakning uppstår. Enligt IMY:s mening bör det därför i förarbetena framgå att utgångspunkten är att en dokumenterad intresseavvägning ska tas fram så snart det är möjligt, dvs. om möjligt även innan det att tidsfristen för undantaget gått ut.

8. Utvidgade och nya undantag från upplysningskravet och rätten till information i brottsbekämpande verksamhet

8.1. Bevakning från ett luftfartyg i brådskande fall

Utredningen föreslår att det i 16 c § kamerabevakningslagen ska införas ett undantag från upplysningskravet och rätten till information för bevakning i brottsbekämpande verksamhet som sker från luftfartyg i brådskande fall. Detta innebär en utvidgning i förhållande till nuvarande ordning, där motsvarande undantag endast gäller om det av särskild anledning finns risk för allvarlig brottslighet och syftet med bevakningen är att förebygga, förhindra eller upptäcka sådan brottslig verksamhet eller utreda eller lagföra sådana brott.

IMY anser det finns skäl att behålla kravet på upplysningsplikt och informationsskyldighet när det gäller kamerabevakning i syfte att bekämpa mindre allvarlig brottslighet. Om sådan kamerabevakning undantas skulle det innebära att bevakningen närmar sig ett hemligt tvångsmedel för mindre allvarlig brottslighet, vilket enligt IMY inte kan anses godtagbart. IMY anser inte heller att det finns ett tydligt behov av undantag eftersom det är IMY:s uppfattning att de brottsbekämpande myndigheterna kan uppfylla upplysnings- och informationskravet vid en hastigt uppkommen situation om det innan bevakningen inleds säkerställs att till exempel drönarpiloten bär varselväst och att luftfartyget tydligt är uppmärkt med myndighetens logga samt att det lämnas information på myndighetens webbplats så snart som möjligt efter att bevakningen inletts.¹⁷ Bevakningen bör således utan någon beaktansvärd börda kunna påbörjas i brådskande fall även utan undantag från upplysnings- och informationskravet.

¹⁷ IMY:s uppfattning i denna del redogörs det för på sida 211 i betänkandet.

IMY avstyrker därför utredningens förslag i denna del.

8.2. Bevakning som bedrivs från civila fordon

IMY delar utredningens bedömning att brottsbekämpande myndigheter under vissa förutsättningar bör ha möjlighet att bevaka civila fordon i syfte att skydda fordonet utan att behöva upplysa om bevakningen eller personuppgiftsbehandlingen. En förutsättning för att sådan bevakning ska vara proportionerlig och inte riskera att tänga ett hemligt tvångsmedel är dock enligt IMY att undantaget begränsas till att gälla bevakning som utförs på det sätt som Polismyndigheten beskrivit att bevakning i dag sker från målade polisbilar, dvs. att en buffringsfunktion används och att aktiv inspelning endast sätts i gång om fordonets larm aktiveras.¹⁸

IMY har förståelse för att det kan innebära utmaningar att införa en sådan begränsning och samtidigt utforma lagtexten på ett tekniskt neutralt sätt. En möjlig lösning kan vara att begränsa undantaget till att gälla under förutsättning att realtidsbevakning och annat än tillfällig lagring av bildmaterialet endast sker efter aktivering av fordonets larm. Med *annat än tillfällig lagring* bör i sådana fall avses lagring som pågår under längre tid än en eller några enstaka minuter, dvs. utöver den lagring som sker inom ramen för buffringsfunktionen. Om någon sådan begränsning inte införs bedömer IMY att bestämmelsens ordalydelse ger möjlighet till kontinuerlig kamerabevakning både i realtid och med varaktig bildinspelning utan att upplysning om bevakningen lämnas. Bevakningen skulle då ligga mycket nära ett hemligt tvångsmedel, vilket enligt IMY inte kan anses acceptabelt. Såvitt IMY förstår har det inte heller varit utredningens avsikt att undantaget ska omfatta kontinuerlig bevakning i realtid och med varaktig bildinspelning utan begränsning.

IMY tillstyrker mot denna bakgrund förslaget under förutsättning att undantaget avgränsas till att endast avse bevakning som sker med buffringsfunktion där realtidsbevakning och annat än tillfällig lagring av bildmaterial endast sker efter att fordonets larm aktiverats.

9. Dokumentation av intresseavvägning

Utredningen föreslår att bedömningen enligt intresseavvägningen och den särskilda intresseavvägningen ska dokumenteras. IMY delar denna bedömning.

Enligt IMY bör det dock övervägas om det uttryckligen ska framgå av bestämmelsen att den rättsliga grunden för bevakningen ska anges i dokumentationen. Detta skulle ytterligare tydliggöra för aktörerna att frågan om rättslig grund måste utredas och dokumenteras i bedömningen. Om det endast skulle framgå av förarbetena att rättslig grund ska vara en del av dokumentationen kan detta vidare medföra betänkligheter kring IMY:s möjlighet att konstatera en överträdelse av dokumentationskravet och att använda vissa korrigerande befogenheter i de fall en aktör vid en tillsyn konstateras inte ha dokumenterat rättslig grund.

IMY anser vidare – till skillnad från vad utredningen anger på sida 439 i betänkandet – att kravet på att rättslig grund ska dokumenteras inte bör begränsas till att avse den lag, författning, kollektivavtal eller beslut som utgör den rättsliga grunden. Den rättsliga grunden lär nämligen i regel inte utgöras av till exempel en lag i dess helhet utan av en eller flera specifika bestämmelser i lagen. När den rättsliga grunden anges bör det

¹⁸ Sida 206 i betänkandet.

därför i stället anges vilken eller vilka bestämmelser i lag eller författning, eller vilken del av ett kollektivavtal eller beslut som utgör den rättsliga grunden. Enligt IMY bör det även övervägas om dokumentationskravet ska omfatta en motivering av varför de utpekade bestämmelserna bedöms utgöra rättslig grund för bevakningen, dvs. en bedömning av om förutsättningarna i den föreslagna 7 § kamerabevakningslagen är uppfyllda. Eftersom bedömningen av den rättsliga grunden enligt 7 § ändå måste göras innan bevakningen påbörjas och aktörerna måste kunna visa att de följer reglerna i dataskyddsförordningen anser inte IMY att detta skulle innebära någon större administrativ börda för aktörerna. Frågan om rättslig grund är också en fråga som många gånger aktualiseras i IMY:s tillsyner och ett krav på dokumentation i denna del skulle i det hänseende vara positivt för aktörerna eftersom de då kan hänvisa till den dokumenterade bedömningen.

10. Förslagets konsekvenser för IMY

IMY har bedömt att utredningens förslag medför ekonomiska konsekvenser för IMY genom ett ökat behov av tillsyn och vägledning i omfattningen två årsarbetskrafter. Vid en kostnad per årsarbetskraft inklusive omkostnader på 1,4 mkr medför förslagen en kostnad på 2,8 mkr. Utredningen anser att IMY gjort en rimlig bedömning av antalet ytterligare årsarbetskrafter som myndigheten behöver för att hantera det utökade tillsyns- och vägledningsarbetet som förslaget innebär, men att det befintliga anslaget bör kunna möta de ökade kostnaderna.¹⁹ IMY delar inte denna bedömning.

IMY har de senaste åren fått en ökad arbetsbörda, inte minst med anledning av de ökade kraven på handläggningen av klagomålsärenden till följd av Högsta förvaltningsdomstolens domar HFD 2023 ref. 54 I och II. Förslaget innebär ett tillkommande behov av utökning av framförallt tillsyns- och vägledningsverksamheten som inte ryms inom tidigare höjningar av anslaget. Vidare kan – utöver tillsyns- och vägledningsarbetet – även antalet förhandssamråd antas öka med anledning av att förhandssamrådsförfarandet i nuläget anses innefattas i tillståndsprcessen. Även arbetet med hanteringen av klagomål från enskilda kan antas öka eftersom den utökade bevakning i samhället som förslaget kommer att innebära medför att personer blir föremål för bevakning i större utsträckning. Enligt IMY krävs det mot denna bakgrund ytterligare anslag motsvarande kostnaden för två årsarbetskrafter för att möta de utökade arbete som förslaget innebär. Detta för att säkerställa att IMY, i enlighet med enligt artiklarna 51.1 och 52.4 i dataskyddsförordningen och artikel 42.4 i brottsdatadirektivet²⁰, har tillräckliga resurser för att upprätthålla skyddet för enskildas fri- och rättigheter. Förslaget riskerar annars att försämra integritetsskyddet i samhället på ett otillfredsställande sätt.

Detta yttrande har beslutats av vikarierande generaldirektören David Törngren efter föredragning av avdelningsjuristen Andreas Persson. Vid den slutliga handläggningen har även tillförordnade rättschefen Cecilia Agnehall och avdelningschefen Charlotte Waller Dahlberg medverkat

David Törngren, 2024-06-20 (Det här är en elektronisk signatur)

¹⁹ Sida 471 i betänkandet.

²⁰ Europaparlamentets och Rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF.